

Een „oorspronkelijk” Prediker.

Oorspronkelijkheid wordt, strikt genomen, bij den mensch niet gevonden, maar alleen bij God. Toch zijn er menschen, aan wie Hij de eigenaardige, gelukkige gave heeft verleend, om zóó te leven, te spreken, te werken, dat men daarin weinig of geen navolging van anderen ontdekt.

Een der aldus bevoorrechtten was de nog niet vergeten Engelsche predikant Rowland Hill. Getuige wat hier volgt.

Een dame verzocht hem eens, haar zoon te willen onderzoeken als kandidaat voor het leeraarsambt, er bij voegende: „Ik weet zeker, dat hij een talent bezit, maar het is verborgen in een zweetdoek.” Toen het onderhoud met den jongeling afgeloopen was, zeide hij: „Nu, mevrouw! ik heb den zweetdoek ferm uitgeschud, maar het talent vind ik niet.”

Eens had zijn eigen gemeente milde offers bijgedragen, toen hij haar in de volgende bewoordingen daarover prees: „Gij hebt u bij deze gelegenheid zoo goed gedragen, dat wij voornemens zijn, aanstaanden Zondag weer een collecte te houden. Ik heb hooren zeggen, dat hoe meer een goede koe gemolken wordt, hoe meer melk zij geeft.”

Bij een predikatie over de gierigheid, sprak hij zich, tamelijk kras zeker, eens aldus uit: „Er schijnt een aanhoudend vriezen plaats te hebben in de zakken van sommige rijken. Zoodra steken zij hun handen er niet in, of de vingers schijnen te bevriezen, zoodat zij er hun geldbeurzen niet uit kunnen halen. Had ik wat te zeggen, ik hing alle gierigaards op, maar niet zooals men dat gewoonlijk doet. Ik zou hun den strop om de hielten doen, zoodat het geld uit de zakken kon rollen.”

Dat zijn prediking vruchten droeg, mocht reeds hier beneden blijken. Op zekeren dag traden twee vrienden zijn kerk binnen, juist vóór hun vertrek naar Indië. De een was een Christen, de ander niet. Hill, die handelde over de listen en lagen van den vorst der duisternis, als zijnde ons niet onbekend, en haalde de volgende geschiedenis aan: „Vele jaren geleden ontmoette ik in een nauwe straat van een groote stad een kudde zwijnen; en, tot mijn verwondering, werden zij niet voortgedreven, maar volgden hun leider achterna. Dit zonderlinge geval maakte mijn nieuwsgierigheid dermate gaande, dat ik den man vraagde, hoe 't toch kwam, dat deze arme, lompe varkens hem zoo gewillig volgden. Hij deelde mij toen het geheim mede, hetwelk eenvoudig hierin bestond, dat hij uit een mand boonen, die hij aan den arm had, er voortdurend eenige liet vallen onder het loopen, en zoo bereikte hij zijn doel.”

„O, mijn lieve hoorders!” vervolgde Hill, „de duivel heeft ook zijn mand met boonen, en hij strooit ze uit, naardat ieder zondaar gelust. Hij strooit maar, en de arme zondaars worden alzoo medegevoerd naar des duivels wil, en als de genade niet tusschenbeide treedt, voert hij hen tot binnen het slachtplein, en houdt hen eeuwig daar. O, het is „omdat zijn listen ons niet onbekend zijn,” dat wij u hedenavond zoo ernstig smeeken, dat gij toch op uw hoede zult zijn.”

Den Christelijken vriend speet het inwendig, dat de prediker dit verhaal van de varkens gedaan had; hij vreesde, dat zijn ongeloofige vriend er om zou lachen, en het woord geen overtuiging bij hem zou veroorzaken. Na den dienst verlieten zij de kerk, en vervolgden een tijd lang zonder spreken hun weg.

„Wat een zonderlinge mededeeling van die varkens, niet waar?” zeide de onbekeerde, „en toch, hoe treffend, hoe overtuigend!” Hij was onder indrukken gekomen; hij kon de mand met boonen maar niet vergeten en het slachtplein ook niet, maar vooral niet het eindelijk verlies van des zondaars ziel. Eenigen tijd later drukte hij het

in een brief uit, dat die predikatie, maar vooral dat verhaal, het middel geweest was tot redding zijner ziel.

Het volgende wordt door den predikant zelf meegedeeld: Toen hij, nog jong zijnde, eens te Devisas predikte, was er iemand onder zijn gehoor, gewapend met . . . een vijftal slangen, die hij den leeraar wilde toewerpen, om hem zoo te verschrikken. Zijn kans waarnemende wierp hij er drie, waarvan een zich rondom des predikers arm kronkelde, en een andere rondom zijn hals. „Bemerkende,” verhaalt Hill, „dat zij niet kwaadaardig waren, ontdeed ik er mij van, en wierp ze heel eenvoudig weg op geruimen afstand van mijn gehoor. Eenige lieden jaagden den zondaar weg, en het gevolg was een betere aandacht en verscheiden bekeerungen tot God. Spoedig daarna kwam de opstandeling weder onder mijn gehoor; en hij, die mij met slangen wilde verschrikken, werd zelf bevrijd van de oude slang, en was jaren achtereen een standvastige volgelving van het Lam Gods.

Hill woonde eens een jaarfeest bij van het Londensche Zendinggenootschap. Ds. Gilbee deed aldaar een predikatie vol van godzaligheid en Christelijke liefde. Ds. Hill had zóóveel genoeg, dat hij zich haast niet weerhouden kon van uit te roepen: „O, ga toch door! houd nog niet op!” Na de preek verzocht hij vergunning om bij Ds. Gilbee te mogen komen, en sprak, hem ontmoetende: „Lieve Ds. Gilbee, vergun mij, een armen, onwaardigen dienstknecht van onzen Goddelijken Meester, u te danken voor de predikatie van dezen dag.”

„O waarde Ds. Hill!” riep Gilbee uit, „kom binnen, kom binnen! hoe blij ben ik u te zien. Het was onder uw bediening, dat ik het eerst tot God geleid ben. Eens dwaalde ik uw kerk in, daar de muziek er mij binnenlokte, en toen en daar was het, dat ik de kracht der waarheid gevoelde.”

Overigens had Rowland Hill omtrent het prediken en wat daarmee verbonden is, zijn eigen denkbeelden, die we, zij 't juist niet tot navolging voor allen, vermelden, als behoorende bij zijn eenig karakter. Hij was op zekeren dag bij een vriend gelogeed, en daar hij zich een paar uren vóór den aanvang der godsdienst oefening aan het gezelschap onttrok, dacht men, dat hij op zijn kamer zijn preek aan het overdenken zou zijn. Maar toen zijn gastheer de kamer binnentrad om te zeggen, dat het kerktijd was, vond hij hem bezig met een oude klok, die hij geheel uit elkander genomen had. In antwoord op den verbaasden blik van zijn vriend, zeide hij: „Ik ben doende geweest om uw oude klok te herstellen; morgen krijg ik haar denkelijk wel klaar.” Daarna predikte hij gemakkelijker en vuriger dan ooit, en ontleende verscheiden schoone beelden aan de bezigheid, waarin zijn verbaasde vriend hem eenige oogenblikken te voren gezien had.

Om sierlijken vorm bekommerde Hill zich trouwens bij zijn spreken zeer weinig.

„Ik houd niet van die uiterst nette prediking,” zeide hij dikwijls. „De zinsneden zijn wel zóó netjes afgerond, dat zij zeker van de gewetens der zondaren afrollen zullen.”

't Was een bijzonderheid in zijn prediking, dat de hoorder daarbij altijd het gevoel had, van door hem gezien te worden. Al was men ook op de achterste bank op de galerij gezeten, of aan den ingang van 't gebouw, waar hij zijn gehoor niet zien kon, toch rees de gedachte op: „Wel, hoe opmerkelijk! Te oordeelen naar hetgeen hij daar zegt, moet hij zeker weten, dat ik hier ben, alhoewel hij mij niet kan zien.” Men weet trouwens reeds, dat Rowland Hill een zeer eigenaardige wijze van prediken had. Zich eens beklagende over hetgeen hij *stijfheid* in de kerk noemde, zeide hij, met het oog op den grooten leeraar in de Schotsche kerk, Dr. Chalmers: „Ik onderstel, dat zij dien goeden man niet eens in de St. Pauluskerk te Londen zouden willen laten prediken. Inderdaad, het zou de vraag zijn, of Paulus zelf zou worden toegelaten, om in die kerk te prediken, die naar zijn naam genoemd is!”

Eens zou hij te Bristol een reeks van predikatiën houden, tijdens er een groote tentoonstelling plaats had. De tekst

voor de eerste gelegenheid was Jes. LV : 1: „O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren; en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja, komt, koopt zonder prijs, wijn en melk.” De opkomst was groot, en het begin zijner rede luidde aldus: „Mijn lieve hoorders! Ik denk, dat velen uwer zijn gekomen, om de Tentoonstelling bij te wonen. Ik ook. Gij zult eerst morgen uw goederen tentoonstellen, maar ik zal de mijne heden avond vertoonen. Gij zijt bang, dat uw koopers niet zullen willen opkomen tot uw prijzen; maar ik ben bang, dat mijn koopers niet zullen afdalen tot de mijne, want (met de hand op den Bijbel slaande, riep hij dit uit) mijne waar is verkrijgbaar zonder geld en zonder prijs.”

Doch ook buiten de kerk wist Rowland Hill te spreken, waar 't pas gaf.

„Zeg eens, mijn jongen,” zeide hij eens tot een knaap in de Zondagsschool, „zoudt gij gaarne lang willen leven?”

„Ja, mijnheer!”

„Weet gij, hoe gij 't daartoe moet aanleggen?”

„Neen, mijnheer!”

„Zal ik het u eens zeggen?”

„Gaarne, mijnheer! Als het u belieft.”

„Werk hard!”

Deze „jongen” was de later algemeen bekend geworden Dr. Stowell.

Een vrouw, die nog al praatziek was, zei eens tot hem: „Ik heb den laatsten tijd veel onder de Roomschen verkeerd, en daardoor ben ik in groote verzoeking gekomen, om van godsdienst te veranderen.”

„Welzoo,” hernam hij, „ik wist tot op dit oogenblik niet, dat gij eenigen godsdienst had, om dien voor een anderen te kunnen verruilen.”

Eens uit Ierland terugkeerende, bestrafte hij den kapitein, die ontzettend vloekte, door te zeggen: „Hoor eens, kapitein, wij moeten hier eerlijk spelen. Gij hebt al zoo lang gevloekt; wacht nu, totdat ik mijn beurt gehad heb.”

Hij was bij dit alles een voorbeeld van buitengewone werkzaamheid, wat den herderlijken arbeid en de Christelijke liefde betreft. Hij was er altijd op bedacht, om aan arme zieken kleine versnaperingen te bezorgen. Zoo kon men hem in den zomer 's morgens al vroeg in den tuin zien, met een mand aan den arm, en bezig om aardbeziën te plukken, die hij dan zelf naar de zieken bracht, en den armen lijder in persoon, met een vriendelijk woord er bij, kwam aanbieden. Al wat men „vrije uren” noemt, werd door hem in den dienst des Heeren besteed. Men onderstelt, dat zijn vele werkzaamheden op Christelijk gebied oorzaak geweest zijn, dat hij zoo gelukkig gestorven is.

Toch oordeelde de prediker alles behalve hoog van zichzelf. Toen hij eens in gesprek was met den welbekenden predikant J. Vine Hall, merkte die op, dat er geloovigen waren, die een staat schenen bereikt te hebben boven alle vrees verheven, er bijvoegende: „Daar ben ik nog niet; ik verheug mij slechts met beving.” — Hill antwoordde: „Wensch ook niet verder te komen. Bedenk, dat die mensch welgelukzalig is, die altijd vreest. Ik ben niet beducht voor de getrouwheid van Christus, maar wel voor de bedriegelijkheid van mijn eigen hart.”

Toen hij oud begon te worden, werd hij door lichaamsongesteldheid dikwijls verhinderd, den openbarengodsdienst bij te wonen. Maar het kostte vrij wat zorg en oppassing om hem binnen te houden, daar hij, wanneer het orgel begon te spelen, zoo behendig wist te ontsnappen.

De avond van Nieuwjaarsdag verschafte hem altijd een bij uitstek aangenaam uur; het was dan Avondmaalsviering in zijn gemeente. Eens echter moest hij juist dien liefkoosden avond in zijn woning doorbrengen, verhinderd zijnde om op te gaan, tengevolge eener oogontsteking. Na veel tegenspraak bewilligde hij er in om thuis te blijven. Doch wat gebeurde? Juist toen de gemeente begon te naderen tot den Avondmaalsdich, verscheen de eerwaardige, oude man, in een grooten, blauwen mantel gewikkeld en het hoofd omzwachteld. Hij had, hoewel geblinddoekt, toch alleen zijn weg weten te vinden uit zijn huis naar de kerk.

De opgewondenheid, daardoor teweeggebracht, laat zich moeilijk beschrijven. De vergaderden „barstten los in innig gevoel des harten,” toen zij hun beminden herder daar zagen voorttreden naar de tafel, terwijl de dienstdoende leeraren er op aandrongen, dat hij toch naar huis zou gaan. „O, mijn lieve gemeente!” riep hij luidkeels, „zij willen mij niet eens een enkel woord tot u laten spreken.” Daarop sprak hij toch een korten, maar treffenden zegenwensch uit, en begaf zich toen naar zijn huis.

In zijn laatste predikatie, uitgesproken den 31sten Maart 1833, zeide hij: „O, mijn geliefde broeders en zusters! Ik zou haast wenschen weer jong te zijn, als ik maar weer zulke dagen mocht beleven als in het eerst, toen ik op de straten en in de stegen placht te prediken, uit gebrek aan een gebouw. De herinnering aan hetgeen ik toen gevoelde, is mij nu juist nog zoo aangenaam.”

Dit woord, uitgesproken toen hij, oud en zwak geworden, zijn einde voelde naderen, kenschetst hem geheel. Zijn werken was zijn leven, zijn kracht het gebed.

Zeldzaam zijn dergelijke mannen altijd. Doch tot grooten zegen eveneens.

A. J. HOOGENBIRK.

LETTEREN EN TAAL.

V R A G E N B U S .

M. te K. vraagt opheldering van 't volgende :

DE ZONNEBLOEM. (Uit *Bilderdijk*.)

Schoon *Klytië* haar oogen nooit

Van *Febus* stralen

Af laat dwalen,

Hij heeft in 't eind zijn kring voltooid,

En de nacht bepaalt zijn luister.

Maar uw oog blinkt zelfs in 't duister,

Galathë! en mijn gezicht

Blijft daar eind'loos op gericht.

Antw. — *Febus* is Helios, de zonnegod. *Klytia* is de naam van een juffrouw uit de fabelleer, die met *Febus* verkeerend kreeg. Doch het was, van *zijn* zijde, vrijage zonder meenen, en raakte af. *Klytia* echter kon niet nalaten steeds naar het altijd glanzend gezicht van *Febus* te blijven kijken, zoodat de goden het gewone huismiddel toepasten, en haar in een bloem veranderden. De lezer weet nu waarom de *Zonnebloem* zich steeds naar de zon wendt!

Galathea, een andere juffer, was een bekoorlijke zee-nymf. *Febus* is 's nachts niet te zien, doch uw oog, *Galathea*, zegt B., blinkt altijd.

Verder: Wat Ten Kate bedoelt in „De Vrouw” met:

Waar de man zijn dwang-vermogen

Oefent, geldt de kracht voor recht:

Zal de *Scyth* zijn pleit betoogen,

't Krijgswaard spreekt: „de *Pers* wordt knecht.”

Wenschen zijn den Man geboden;

Wilde tochten slingeren hem;

En waar *Charis* is gevloten

Krijstcht, wanluidend, *Eris'* stem.

Antw. — De *Scythen* waren een woest volk uit de oudheid, dat het huidig Rusland bewoonde. *Charis* is de liefde, *Eris* de twist. (*Eris*appel uit de fabelleer = twistappel.) De dichter wil zeggen: Bij den man geldt vaak het recht van den sterkste. De ruwe *Scyth* zal nog een betoog houden, redeneeren om zijn recht te bewijzen. (Zie b. v. *Lafontaine's* fabel „De boer van den Donau.”) Maar als thans het zwaard wordt getrokken, is alle betoog ijdel. Zelfs de *Pers* moet dan het geweld dienen. De man maakt zijn wensch tot gebod, wordt geslingerd door hartstocht. Wijkt de liefde, dan heerscht twist en strijd. A. J. H.